

есептілігі нысандарының импорт/экспорты; жеке тіркеу мәліметтерін қарап шығу; дербес шоттарды қарап шығу, салыстыру актілерін алу, дербес шоттан көшіріп алу; кеден одағы шеңберіндегі салық есептілігін тапсыру (320, 328); алкоголь өнімдерін жіберу бойынша ілеспе жүкқұжаттарды есепте алу және т.б.

«Салық төлеуші кабинетінде» жұмыс істеу үшін криптографиялық кілт керек, ол ҚР ҚМ Мемлекеттік кірістер комитетінің куәландырушы орталығымен беріледі.

«Салық төлеуші кабинеті» Web-қосымшасына www.cabinet.salyk.kz мекен-жайы бойынша кіруге болады. «Салық төлеуші кабинеті» интерфейсінің ыңғайлы көмек көрсету жүйесі бар, онда қызметтерді қолданудың мәтін форматында да, бейнеформатта да анық көрсетілген нұсқаулығы бар.

Дәл осылайша салық есептілігі нысандарын тапсыру бойынша қызмет көрсететін «Салық төлеуші терминалдары» әр аудандық мемлекеттік кірістер басқармаларында жұмыс істейді. Сұрақтар пайда болған жағдайда, мемлекеттік кірістер басқармаларының мамандары кеңес беріп, көмек көрсетеді. Әрі бұл қызметтер тегін көрсетіледі, бұл да аса маңызды тұстардың бірі.

Әдебиеттер:

1. <https://old.elorda.info/kk/news/view/3429-salyq-eseptiligin-elektrondy-turde-t>
2. ҚР Салық Кодексі // adilet.zan.kz

Касымханова Г.С. - 2 курс (академик Е.А.Бөкетов атындағы ҚарМУ)
Ғылыми жетекші – э.ғ.к., доцент Қалымбетов У.К.

КӘСІПОРЫН ҚЫЗМЕТІН ТАЛДАУДЫҢ ҰЙЫМДАСТЫРУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Талдау тура мағынада, зерттеген объекті, құбылысты, мән-мағынаны бөліктерге, элементтерге бөліп, терең зерттеу болып табылады. Экономикалық үрдістерді зерттегенде шағын, бірліктік шаруашылық құбылысты, жағдайды зерттейді. Сол құбылыстардың, жағдайлардың жиынтығы шаруашылық үрдіс деп саналады. Шаруашылық үрдістер экономикалық талдау барысында, өзара байланыстарда, өзара тәуекелділіктерде зерттеледі. Байланыстарды, тәуекелділіктерді анықтау талдаудың маңызды әрекеті. Өйткені себептік байланыстар шаруашылық үрдістің негізін құрайды. Себепті факторлар зерттеліп, топтар бойынша жіктеледі: маңызды және маңызды емес, негізгі және жанамалық [1].

Басында маңызды факторлардың әсерін содан кейін екінші реттегі факторлардың әсері зерттеліп өлшенеді. Факторлардың әсерін өлшеу үшін арнайы экономикалық әдістер мен тәсілдер қолданылды.

Экономикалық талдаудың мақсаттарына келесілер жатады:

1. Бизнес жоспарларының және нормативтерінің ғылыми экономикалық негізделуіне жоғарылату.
2. Бизнес жоспарлардың және нормативтердің орындалуын объективті зерттеу және қадағалау.
3. Еңбектік, материалдық және қаржылық ресурстардың пайдалануының экономикалық тиімділігін анықтау.
4. Барлық өндірістік сатыларда ішкі шаруашылық резервтерді анықтау және оларды өлшеу.
5. Басқарушылық шешімдердің оптималдығын сынау [2].

Кәсіпорын шаруашылық қызметті талдаудың ұйымдастыруының формалары ақпарат құрамы және басқарудың техникалық деңгейімен анықталады. Экономикалық талдау экономикалық қызметтің міндетіне ғана емес, сонымен қатар техникалық бөлімшелердің міндетіне кіреді.

Шаруашылық қызметті талдаудың функцияларын бөлудің схемасын келесідей түрде болуы мүмкін:

1. Қаржылық бухгалтерия. Кәсіпорын капиталының қалыптасуының қозғалысының және тиімді қолданылуының ақша ауқымын, салықтарды, инвестицияларды, пайданың қалыптасуы мен оның қолданылуын, кәсіпорын қаржылық жағдайын оның қабілеттігін талдайды.
2. Басқарушылық бухгалтерия өндіріске кететін өнімнің шығындарын оның өзіндік құнын қаржылық нәтижесін жоспарлайды, есепке алады, және талдайды.
3. Жоспарлы экономикалық бөлімше талдаушылық жұмыстың жоспарын құрады. Оның орындалуын бақылайды. Кәсіпорынның дамуының перспективалық сұрақтарын талдаудың нәтижелігі ағымдық және перспективалық жоспарларды өнімдейді және түзетеді.
4. Өндірістік бөлімше – өнімде шығарудың көлемі, ассортименті, сапа жағынан жоспарының орындалуын талдайды.

5. Маркетинг бөлімі. Тұтыну нарығындағы тауарды ондағы орнын оның бәсекеге қабілеттілігін зерттейді. Кәсіпорынның бағалық және құрылымдық саясатын өндейді. Еңбек және еңбек ақы бөлімшесі. Еңбекті ұйымдастырудың жағдайын оның деңгейін көтеруге байланысты жоспардың орындалуын кәсіпорынның еңбек ресурстарымен қамтамасыз етуін талдайды [3].

Шаруашылық қызметті талдаудағы жүргізудегі мұндай жұмыс оның кешенділігін қамтамасыз етеді. Ең бастысы шаруашылық қызметті терең зерттеуге, қолданылмаған резервтерді толық шығаруға көмектеседі.

Шаруашылық қызметті талдауды жүргізгенде еңбек коллективтері басты рөлде. Олар әлеуметтік және экономикалық дамуда математикалық ресурстардың дұрыс қолданылуының бақылауда еңбек тәртібін қамтуда техника және ғылымның жетістіктерін игеруде еңбекті қорғауда еңбек жағынан жақсартуда оларға көп мүмкіндіктер берілген. Кәсіпорынның экономикалық жағдайын талдауда басқару органдарында орны зор. Бұл органдардың мамандары кәсіпорын шаруашылық қызметін зерттеуге және кешенді талдау жүргізуге құқылы.

Талдаушылық жұмысты жоспарлау. Шаруашылық қызметті талдаудың маңыздылығымен тиімділігінің маңызды шарты болып шаруашылық қызметті жоспарлау болып табылады.

Дұрыс құрастырылған кәсіпорынның жақсы нәтижесінің кепілі.

Шаруашылық қызметтің кешенді жоспары оны жүргізуге жауапты маманмен бір жылға өндіріліп жасалады. Онда талдау объектілерінің зерттеуге тиісті тізімі көрсетіліп, талдаудың мақсаты анықталады.

Содан соң, көрсеткіштердің жүйесі өңделеді. Жоспарда міндетті түрде әрбір объект бойынша талдауды жүргізудің мерзімділігі мен өткізу уақыты қарастырылады (жыл, квартал, ай). Жоспарда әрбір сұрақ бойынша орындаушылардың құрамы көрсетілуі тиіс. Жоспарда талдаудың ішкі және сыртқы пайдаланушылары көрсетіледі. Екінші жоспардың түрі тематикалық жоспар – бұл жоспар толық зерттеледі. Қажет ететін кешенді сұрақтар бойынша талдау жүргізеді. Онда талдаудың объектілері, субъектілері, мерзімі және орындаушылары көрсетіледі [4].

Әдебиеттер:

1. Абрютин М.С., Грачев А.В. Анализ финансово-экономической деятельности предприятия.- М.: Дело и сервис, 1998
2. Ефимова О.В. Финансовый анализ.- М.: Бухгалтерский учет, 1998.
3. Ковалев В.В. Финансовый анализ: управление капиталом, выбор инвестиций, анализ отчетности.- М.: Финансы и статистика, 2000
4. Савицкая Г.В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия.- М.: Инфра-М, 2003

Касымханова Г.С., магистрант (академик Е.А.Бөкетов атындағы ҚарМУ)
Ғылыми жетекші – э.ғ.к., доцент Қалымбетов У.К.

ҚАРЖЫ-ШАРУАШЫЛЫҚ ҚЫЗМЕТТЕГІ АУДИТТИ ЖҮРГІЗУ ҚАЖЕТТІГІ

Нарықтық қатынастар жағдайында көптеген кәсіпорындар, банктер, сақтандыру компаниялары, көлік және коммерциялық ұйымдар мүлікті пайдалану, жұмыстар мен қызмет көрсетуді орындау, коммерциялық операцияларды ақша қаражаттары мен инвестициялардың шотын жүргізу бойынша сан алуан келісім шарттық қатынастарға түседі. Қажетті ақпаратты алудағы мәмілеге қатысушылар арасындағы осы қатынастардың нақтылығын тексеру нәтижесінде тек тәуелсіз аудитор ғана дәлелдей алады.

Аудит — кәсіпорында жұмыс істемейтін маманданған тәуелсіз аудитор жүзеге асыратын ешкімге тәуелсіз сырттай қаржылық бақылау. Мұндай кәсіби бақылау аудитке деген қажеттілік көптеген жағдайларға байланысты артып отыр:

- 1) Кәсіпкерліктің дамуы мен капитал өсуінің әсері;
- 2) Өзін-өзі реттеуге ұмтылатын ұйымдар санының арта түсуі;
- 3) Экономикалық жағдайы, меншік иеленушілерге және кредиторларға олардың салған ақшаларының сақталуына кепілдік беруді қамтамасыз ететін жағдай тудырудың қажеттілігі;
- 4) Компаниялардың операциясы көп әрі күрделі болып келеді, пайдаланушыларолтуралы ақпаратты дербес алуға мүмкіндігі болмағандықтан аудиторлардың қызметіне мұқтаж;
- 5) Қаржылық ақпаратты пайдаланушылар компанияның есептік жазбаларына әдетте қолдары жете бермейді және олардың тиісті тәжірибелері жиі бола бермейді;